

## **Peiling Onderwijs2032**

Peiling onder leerlingen, ouders en lerarenleiders ten behoeve van de verdiepingsfase  
Onderwijs2032

### **MANAGEMENTSAMENVATTING**

## Managementsamenvatting

Begin 2016 is het advies van Platform Onderwijs2032 uitgebracht. In het advies wordt een visie op het curriculum voor het primair en voortgezet onderwijs gegeven met oog op de (toekomstige) ontwikkelingen in de samenleving. Het Platform pleit onder andere voor een beter evenwicht tussen de drie doelen van het onderwijs: kennisontwikkeling, persoonsvorming en maatschappelijke toerusting. In aansluiting op het uitbrengen van het advies wordt in een verdiepfingsfase de haalbaarheid van het advies voor de praktijk nader bekeken. In het kader daarvan heeft ResearchNed van LAKS, Ouders & Onderwijs en VELON de opdracht gekregen een peiling uit te voeren onder leerlingen, ouders en lerarenopleiders om daarmee in kaart te brengen in hoeverre zij de urgentie van verandering inzien. De ondervraagden geven aan welke onderdelen aandacht horen te krijgen in de vormgeving van een toekomstbestendig curriculum van het primair en voortgezet onderwijs. Daarbij is gefocust op drie onderdelen - kern en keuze, samenhang en doorlopende leerlijnen - die een centrale rol hebben in het advies.

De peiling is in de eerste weken van september uitgevoerd onder leerlingen in het voortgezet onderwijs, ouders (met kinderen in primair onderwijs en voortgezet onderwijs) en lerarenopleiders (pabo, eerstegraads- en tweedegraadsopleidingen). Uiteindelijk leverde dit input op van 2.992 leerlingen, 2.490 ouders en 167 lerarenopleiders. De respons beijkend valt op dat havisten en met name vwo'ers sterk oververtegenwoordigd waren onder de leerlingen. De deelname onder leerlingen in het praktijkonderwijs was zo minimaal dat deze groep buiten de analyse is gehouden. De resultaten zijn gewogen teneinde een representatief beeld van vmbo'ers, havisten en vwo'ers te kunnen geven. Ouders zijn benaderd op basis van de onderwijstypen waarin hun kinderen zich bevinden. De uiteindelijke resultaten zijn ook hier herwogen. Door beperkte reactie vanuit de lerarenopleiders kunnen de resultaten alleen als indicatief worden beschouwd.

### *Wat vinden de leerlingen?*

Leerlingen benadrukken dat zij het belangrijk vinden om op school in de toekomst meer aandacht te besteden aan 'leren ontdekken wie je bent en wat je kunt' en 'leren omgaan met elkaar en hoe de samenleving werkt', naast het leren van kennis en vaardigheden.

Leerlingen geven aan dat ze meer keuzeruimte zouden willen, bijvoorbeeld om binnen vakken zelf opdrachten en/of onderwerpen te kiezen. Ook zouden ze er graag voor kunnen kiezen bepaalde vakken op een hoger niveau te volgen. Leerlingen zijn van mening dat meer keuzeruimte leidt tot een toename in hun motivatie.

Wat betreft samenhang geven leerlingen aan dat het belangrijk is dat losse vakken herkenbaar blijven, maar dat het tegelijk belangrijk is dat er meer verbinding tussen de vakken komt: dat wat geleerd wordt in het ene vak ook gekoppeld wordt aan andere vakken. Er is gevraagd naar wat leerlingen (zeer) belangrijke vaardigheden vinden en de mate waarin deze vaardigheden op dit moment op school aandacht krijgen. Het verschil blijkt het grootst bij het aanleren van praktische vaardigheden voor een beroep en van vaardigheden om problemen te herkennen en op te lossen.

Ten aanzien van een soepele overgang (doorlopende leerlijn) tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs, vermelden de leerlingen dat de kennis van Nederlands en rekenen/wiskunde die ze opdoen doorgaans voldoende is voor het goed kunnen volgen van deze vakken op de middelbare school. Dat geldt in mindere mate voor Engels. Leerlingen vinden het belangrijk dat leerlingen betrokken worden bij de keuze voor wat je op school leert en welke lessen je kunt volgen. Iets meer dan de helft zou zelf ook actief betrokken willen worden.

### *Wat vinden de ouders?*

Ouders onderschrijven het belang van de drie doelen van onderwijs, te weten kennisontwikkeling, maatschappelijke toerusting en persoonlijke ontwikkeling.

Wanneer het gaat om meer keuzemogelijkheden voor scholen, antwoorden ouders verdeeld. Net iets meer dan de helft van de ouders geeft aan het eens te zijn met de stelling dat grondige basiskennis van een klein aantal vakken belangrijker is dan enige kennis van een groot aantal vakken. Verder komt naar voren dat ouders het goed vinden dat er een gelijke basis is voor alle leerlingen die aansluit bij hun individuele capaciteiten. Naast deze basis is er dan ruimte voor de leerlingen om eigen keuzes te maken. Wel tekenen enkele ouders hierbij aan dat te veel verschillen tussen scholen in de invulling van het vrije keuzedeel geenszins de toegang tot vervolgonderwijs zou mogen hinderen. Daarnaast kaarten ouders aan dat bepaalde vakken in het voorgesteld kerncurriculum (met name Nederlands, Engels en rekenen/wiskunde) voor sommige leerlingen lastig zijn, en hopen dat leerlingen die struikelen over deze vakken wel mogelijkheden krijgen om hun talenten op andere gebieden te ontplooien. Het is belangrijk om dit punt in de nadere praktische uitwerking van het advies meer aandacht te geven, en hierbij tevens aandacht te besteden aan mogelijkheden tot niveaudifferentiatie.

Net als de leerlingen vinden ook de ouders het van belang dat er samenhang is in het onderwijsprogramma, waarbij de aparte vakken wel herkenbaar blijven. Net als leerlingen zelf vinden ook ouders dat er in het onderwijs meer aandacht zou mogen zijn voor praktische vaardigheden met het oog op het latere beroep en meer aandacht voor het kritisch leren denken.

De ervaringen van ouders met een doorlopende leerlijn zijn in de overgang van kinderdagverblijf/peuterspeelzaal naar primair onderwijs overwegend positief. Al is het opmerkelijk dat kritische geluiden hierover vaak afkomstig zijn van ouders van kinderen met extra zorgbehoefte. In de volgende overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs, draait dat om. Hier zijn ouders met kinderen in het speciaal onderwijs minder vaak ontevreden dan ouders met kinderen in het regulier onderwijs. Deze laatste groep ouders geeft vooral aan dat het verschil in de manier van lesgeven echt heel anders is en dat vraagt veel omschakeling van hun kinderen. Over de aansluiting van vakken tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs is het beeld dat we bij de leerlingen vonden, ook bij de ouders te zien: de aansluiting van Nederlands wordt het best gewaardeerd, rekenen/wiskunde iets minder en Engels het minst.

### *Wat vinden de lerarenopleiders?*

De meeste lerarenopleiders kunnen zich inhoudelijk vinden in de uitgangspunten van het advies. Ze geven wel aan huiverig te zijn voor 'weer een verandering', maar dat komt vooral door ervaringen met dergelijke trajecten in het verleden. Wanneer verder nagedacht gaat worden over de concrete uitwerking van het nieuwe curriculum is het wat de lerarenopleiders betreft in elk geval belangrijk om aandacht te geven aan persoonsvorming, maatschappelijke toerusting en mogelijkheden voor leerlingen om te verbreden en te verdiepen. Deels is die aandacht er overigens ook al in de huidige opleidingen.

De voorgestelde mix van een kerncurriculum en meer vrije keuze, wordt door ongeveer de helft van de lerarenopleiders ondersteund. Voorstanders prijzen de verhouding tussen een gelijke basis en de ruimte die scholen krijgen om zich aan de hand van de kennisdomeinen te kunnen profileren. Wel hopen zij dat er voldoende ruimte wordt gecreëerd voor de eigen inbreng van de docent. Tegenstanders vrezen voor een overmatige focus op taal en rekenen binnen het kerncurriculum, waardoor leerlingen die hier moeite mee hebben zouden worden tegengehouden in de ontwikkeling van hun capaciteiten. De veranderingen in het kerncurriculum vragen volgens de lerarenopleiders om andere accenten in de lerarenopleidingen, zoals meer aandacht voor leerlingen leren kritisch te denken, persoonsvorming, probleemoplossend vermogen, het leggen van een relatie met de actualiteit en doorlopende leerlijnen. Een aantal van deze elementen heeft reeds een plek in de opleidingen, aldus de lerarenopleiders.

Het verschil tussen belangrijke vaardigheden van leraren en de mate waarin deze op dit moment onderwezen worden in de lerarenopleidingen, is volgens de lerarenopleiders het meest ongunstig als het gaat om vaardigheden voor het ontwikkelen en bewaken van een doorlopende leerlijn, vaardigheden in het ontwerpen van een curriculum, vaardigheden om les te geven in het stimuleren van creativiteit en nieuwsgierigheid en vaardigheden om les te geven in kritisch denken.

#### *Het vervolgtraject*

Voor het vervolgtraject geven alle partijen aan dat ze mee willen denken over de inrichting van een nieuw curriculum, en daarbij ook willen kijken wat kan blijven zoals het nu is om niet onnodig veel overhoop te halen in de scholen. Zij vinden het tenslotte belangrijk dat er tijd, ruimte en middelen zijn om dit proces te laten landen.